GEMEENTE HOORN

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2131370
Steller: I. Lubrun
Datum commissie:
Datum raadsvergadering

Team: PM
Teammanager: Henk de Bruijn
Portefeuillehouder: A. Helling/R. Assendelft
E-mail: i.lubrun@hoorn.nl

Onderwerp
Spoorovergang Klagerstuin - De Compagnie

Agendering
Ter meningvormende bespreking in de Algemene Raadscommissie

Vragen van het college aan de raadscommissie voor de meningvormende bespreking zijn:
Is er voldoende draagvlak om in de toekomst tot een fietsverbinding tussen de Klagerstuin en De Compagnie te komen en kan dit project worden opgestart als het financiële beeld het weer toelaat?

Samenvatting
Op 3 maart 2020 (agendapunt 5.1) heeft uw raad uitgebreid gesproken over een nieuwe fietsverbinding tussen de Klagerstuin en De Compagnie. De fietsverbinding kruist het spoor van de Museumstoomtram Hoorn Medemblik. Dat maakt dat hier een spoorovergang met overwegbeveiliging en spoorbomen noodzakelijk is. Destijds is besloten om de verbinding niet te realiseren, vanwege het verwachte beperkte gebruik (zonder gerealiseerde woningbouwontwikkeling) en de hoge aanleg en beheerkosten. De situatie is in de tussentijd gewijzigd door de komst van een nieuwe woonwijk op de voormalige locatie van de gevangenis. Hierdoor wordt de aanleg van een fietsverbinding weer relevant en wenselijk. De nieuwe woonwijk wordt voor fietsers ontsloten via de Compagnie en de Oostergouw. Voor de verkeersveiligheid én de bereikbaarheid van voorzieningen in Risdam zoals winkelcentrum De Korenbloem van/voor fietsers en voetgangers is een extra verbinding naar de Klagerstuin wenselijk. Een groot deel van de kosten voor de aanleg van een fietsverbinding kunnen worden verhaald bij de ontwikkelaar, maar de kosten voor het in stand houden van de fietsverbinding (inclusief spoorovergang) zijn structureel en komen voor rekening van de gemeente. Het college stelt voor de fietsverbinding in principe aan te leggen en dit project op te starten als hiervoor weer financiële ruimte is.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding
De Compagnie 1 wordt ontwikkeld tot nieuw woongebied met ongeveer 265 woningen. De wijk wordt voor fietsers en voetgangers ontsloten via de Oostergouw. Een extra fietsverbinding van en naar de wijk Risdam is wenselijk voor bewoners en bezoekers.

De gronden voor de wijk De Compagnie 1 worden op dit moment verkocht door het Rijksvastgoedbedrijf aan een ontwikkelaar. Zie hiervoor ook de Raadsbrief stand van zaken De Compagnie 1 van 5 februari 2024. In de verkoopstukken van het Rijksvastgoedbedrijf is aangegeven dat de gemeente – als zij besluit een spoorovergang aan te leggen – een bijdrage van € 550.000,- vraagt voor de aanleg van de fietsverbinding tussen de Klagerstuin en De Compagnie 1. Het is belangrijk dat de gemeente tijdig besluit om de spoorovergang al dan niet aan te leggen en daarmee de bijdrage van de ontwikkelaar vordert.

Belang
Voor de nieuw te ontwikkelen woonwijk De Compagnie 1 is het van belang dat er goede (langzaam verkeer) ontsluitingen worden gerealiseerd. Een mogelijk nieuwe en voor de wijk wenselijke ontsluiting ligt tussen de Klagerstuin en De Compagnie 1 en gaat over het spoor van de Museumstoomtram Hoorn Medemblik.

Centrale vraag
Is er voldoende draagvlak om in de toekomst tot een fietsverbinding tussen de Klagerstuin en De Compagnie te komen en kan dit project worden opgestart als het financiële beeld het weer toelaat?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat
Een goede en veilige extra voet- en fietsontsluiting voor de nieuwe wijk De Compagnie 1 tegen maatschappelijk verantwoorde kosten.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie
Het gebruik van de fiets- en wandelen is een vorm van duurzame mobiliteit. Investeringen in fiets- en voetpaden dragen bij aan de duurzaamheidsambitie.

4. Kaders
Stedenbouwkundig Plan De Compagnie 1 (april 2024)
In het stedenbouwkundig plan De Compagnie 1 wordt aangegeven dat een extra fietsverbinding tussen De Compagnie 1 en de Klagerstuin voor de nieuwe woonwijk belangrijk is. Daarnaast wordt ook aangegeven dat deze verbinding hoge kosten met zich meebrengt en dat hierover afzonderlijk besluitvorming noodzakelijk is.

Actieplan Fiets (12 maart 2024)
Het Actieplan Fiets is een invulling van de koers die al ingezet is met het vaststellen van de Omgevingsvisie en de Mobiliteitsvisie. In het Actieplan Fiets is de verbinding Klagerstuin – De Compagnie 1 opgenomen als interessante schakel in het fietsnetwerk welke wordt onderzocht in het kader van de ontwikkeling van een nieuwe woonwijk (De Compagnie 1).

Nota van Uitgangspunten De Compagnie 1 (oktober 2023)
In de Nota van uitgangspunten is opgenomen dat een fietsverbinding tussen Risdam en De Compagnie 1 wenselijk is, maar dat onderzoek naar de financiële haalbaarheid noodzakelijk is. Dan kan een besluit genomen worden over deze verbinding.

Mobiliteitsvisie Hoorn (2021)
Met de Mobiliteitsvisie is een belangrijk besluit genomen om de verkeersveiligheid in Hoorn te verbeteren. Besloten is om in te zetten op het verbeteren van comfort, veiligheid en routekwaliteit voor fietsers.

5. Argumenten
Het college heeft in 2020 onderzoek laten doen naar de fietsverbinding tussen de Klagerstuin en De Compagnie 1. Daarbij is nagegaan welk type overgang over het spoor noodzakelijk is, welke kosten hiermee gemoeid zijn en hoeveel gebruikers van de verbinding werden verwacht.
Destijds waren de geschatte kosten € 1.100.000,- en was het verwachte gebruik beperkt.

Nu er een nieuwe woonwijk komt moet opnieuw een afweging worden gemaakt of deze fietsverbinding moet worden aangelegd.
Vanuit de ontwikkeling van de wijk is er geen wettelijke verplichting om een verbinding te maken.
Voor nieuwe bewoners van de wijk is het daarentegen wel (zeer) wenselijk om een extra fietsverbinding aan te leggen. De nieuwe wijk wordt zonder deze verbinding op geen enkele manier aan een andere woonwijk aangesloten. Voor een goede sociale samenhang is de verbinding belangrijk. Daarnaast zorgt de verbinding voor minder fietsers over de kruising Dorpsstraat/Oostergouw en biedt het een alternatieve veilige fietsroute naar De Korenbloem of andere voorzieningen in de wijk Risdam. Tot slot kan nu een groot deel van de aanlegkosten worden verhaald op de ontwikkelaar van De Compagnie 1

In opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf heeft Goudappel onderzoek uitgevoerd naar het aantal fietsers en voetgangers dat gebruik zal maken van de route. Zij berekenen op basis van tellingen en

ervaringscijfers dat er ongeveer 1100 gebruikers per werkdag zijn, waarvan circa 180 voetgangers. Een deel van de gebruikers bestaat uit fietsers die nu via de Dorpstraat fietsen. Tijdens bewonersavonden bleken bewoners van de Klagerstuin geen voorstander van de verbinding te zijn. Zie verder het kopje Maatschappelijk draagvlak en participatie.

Kosten

Spoorovergang
De kosten voor een de fietsverbinding zijn opnieuw berekend. Er is gekeken naar de kosten voor de aanleg van een verbinding tussen het plangebied De Compagnie 1 en de Klagerstuin. Ingenieursbureau Movares is gevraagd een raming op te stellen voor de kosten van de aanleg van een spoorovergang en een brug. Deze kosten zijn nu geraamd op € 700.000 ex BTW, bestaande uit een spoorovergang van € 580.000 ex BTW en € 120.000 ex BTW voor een fietsbrug en aansluitingen.

De aanlegkosten zijn lager dan in 2020 is berekend. Dat komt doordat de destijds geraamde sloopkosten van een deel van de gevangenis zijn vervallen. Daarnaast vallen de kosten voor de aanleg van een fietspad op het terrein van het Rijksvastgoedbedrijf nu onder de ontwikkeling en horen deze kosten bij de inrichting van het openbare gebied van het plan die voor rekening van de ontwikkelaar komen.

In overleg met het Rijksvastgoedbedrijf is besproken welk deel van de kosten van de fietsverbinding voor rekening komt van de ontwikkelaar. Een groot deel van de gebruikers bestaat immers uit bewoners uit de nieuwe woonwijk. Daarnaast wordt de verbinding ook gebruikt door bewoners uit Risdam richting de Oostergouw of werknemers van de bedrijventerreinen richting Risdam.
Afgesproken is dat de ontwikkelaar een bijdrage doet van € 550.000 (bovenwijkse voorziening) als de spoorovergang wordt aangelegd. Als nu geen positief besluit wordt genomen over de spoorovergang, is het later (als alsnog tot de aanleg van een spoorovergang wordt besloten) niet meer mogelijk om alsnog een bijdrage van de ontwikkelaar te vragen.

De kosten voor de aanleg van de spoorovergang zijn € 580.000. Hiervan is € 550.000 gedekt door de bijdrage van de ontwikkelaar. De gemeente moet een eenmalige bijdrage van € 30.000 betalen voor het restant van deze aanleg. De uitvoering van de aanleg wordt gedaan door Museumstoomtram.

Daarnaast worden vanaf het moment van aanleg jaarlijks en structureel vervangingskosten[1] en onderhoudslasten in rekening gebracht. Deze zijn door Movares ook geraamd.

De jaarlijkse lasten aan Museumstoomtram zijn geraamd op:

Vervangingslasten	€ 22.000,-
Onderhoudslasten	€ 25.000,-
Verplicht contract storingsdienst	€ 6.500,- +
Totaal jaarlijkse lasten	€ 53.500,-

Alle bedragen zijn ex BTW en prijspeil 2024 en worden door de gemeente betaald aan de stichting Museumstoomtram. Bedragen worden jaarlijks geïndexeerd.

Brug en Fietspad
Voor de brug en het fietspad zijn de kosten € 120.000,- ex BTW. Deze zullen door de gemeente zelf aangelegd worden. De jaarlijkse kapitaallasten zijn geraamd op gemiddeld € 4.900,- (afschrijvingsstermijn 30jr.)

Totaal kosten fietsverbinding
Eenmalig € 30.000,-

[1] De spoorweginstallatie wordt elke 15 jaar vervangen. Daartoe wordt een jaarlijkse vervangingsvergoeding aan Museumstoomtram gegeven. De vervangingsinvestering is lager dan de kosten voor eerste aanleg, omdat niet alle onderdelen elke 15 jaar worden vervangen.

GEMEENTE HOORN

Jaarlijks € 58.400,-

De structurele jaarlijkse lasten zijn € 58.400,- (€ 53.500 plus € 4.900), waarvan € 53.500, - wordt betaald aan de Museumstoomtram. De fietsverbinding wordt pas aangelegd, nadat de eerste woningen zijn opgeleverd en er voldoende dekking is.

Kosten versus baten

De wens voor een fietsverbinding is al eerder naar voren gekomen in de gemeenteraad en ook voor de bewoners van de nieuwe woonwijk is het belangrijk dat deze wordt aangelegd. De vraag is echter of de kosten in verhouding staan tot de baten. Juist ook omdat de kosten structureel zijn en daarmee blijven drukken op de gemeentelijke begroting.
Eenmaal aangelegd lijkt het niet logisch om de verbinding op een later moment op te heffen, wanneer anders besloten wordt over de structurele benodigde investering. Op dit moment staan de gemeentelijke financiën onder druk. Daarentegen bestaat nu de kans om een groot deel van de investering te verhalen bij de ontwikkelaar van de woonwijk.
Dat neemt niet weg dat er nog steeds structureel een bedrag van € 58.400 per jaar nodig is.

Dekking

Binnen de bestaande budgetten is op dit moment geen ruimte voor dekking van deze kosten. Dit stelt de gemeente voor een dilemma. Enerzijds zijn er voldoende argumenten om te besluiten tot de aanleg en instandhouding van deze verbinding, anderzijds ligt er een zware opgave om te bezuinigen.

Op dit moment is er geen financiële ruimte in de kadernota 2024 voor nieuwe ontwikkelen en daarmee ook niet voor deze fietsverbinding. In de kadernota 2024 is alleen ruimte voor autonome ontwikkelingen. Voorgesteld wordt om te besluiten om in principe in te stemmen met de aanleg van deze fietsverbinding en de over te gaan tot aanleg op het moment dat er weer financiële ruimte is om de structurele lasten te dekken.
Als geen dekking gevonden wordt, dan zal de bijdrage van de ontwikkelaar komen te vervallen. Dat betekent dat er wel ruimte gevonden moet worden voordat de woonwijk wordt opgeleverd.

Alternatieve routes

Er is onderzocht of er een alternatieve fietsroute denkbaar is, waarbij het spoor niet hoeft te worden gekruist.
Gekeken is naar een mogelijke verbinding met de Dorpsstraat. De percelen aan de Dorpsstraat zijn allemaal in privébezit, waardoor een doorgang alleen mogelijk is als er een recht van overpad kan worden gevestigd of een strook grond wordt aangekocht. Daarnaast levert een verbinding met de Dorpsstraat slechts een beperkte tijdwinst op ten opzichte van de fietsverbinding via de Oostergouw. Tot slot is een extra aantakking van een fietsverbinding op de Dorpsstraat via een van de bestaande uitwegen niet verkeersveilig, omdat deze vanwege beperkte ruimte, te krap zijn vormgegeven om ook nog te dienen als fietsaansluiting.

Organisatie Museumstoomtram

De organisatie Museumstoomtram is geen groot voorstander van een extra spoorovergang, omdat het zorgt voor een extra 'onderbreking' van de spoorlijn. Zij hebben echter aangegeven in principe hun medewerking te verlenen als de gemeente hierom verzoekt. Overigens moet definitieve medewerking wel worden goedgekeurd door de raad van toezicht van de Museumstoomtram, maar de basishouding is positief.
Zij leggen in dat geval de spoorovergang aan en onderhouden en verlenen recht van overpad over hun gronden. Een en ander wordt vastgelegd in een met de Museumstoomtram te sluiten overeenkomst over aanleg, onderhoud en instandhouding.

Toestemmingen derden

Voor de spoorovergang is geen toestemming van ProRail nodig. Toestemming moet komen van de beheerder Museumstoomtram en van de toezichthouder; de Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T). In principe regelt de Museumstoomtram als eigenaar en beheerder van de spoorovergang de toestemming bij IL&T.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

De fietsverbinding is tijdens de 3 bewonersavonden over De Compagnie 1 besproken. Bewoners van de Klagerstuin en directe omgeving geven aan dat ze geen voorstander zijn van de verbinding. Zij geven aan dat hun woningen nu luw en rustig gelegen zijn. Zij vrezen een toename van inbraken of andere overlast, door de extra verbinding. Daarnaast zijn ze ook bang voor de gevolgen van extra verkeer. De inrichting van de Klagerstuin is echter dusdanig dat de extra fietsers en voetgangers zonder veel problemen verwerkt kunnen worden.
Bij de totstandkoming van de Fietsnota is door bewoners van Risdam-Noord echter ook ingebracht dat deze verbinding een missende schakel is in het Hoornse fietsnetwerk.
Bewoners van de Dorpsstraat geven ook aan dat de fietsverbinding gewenst is, zodat er minder fietsers over de Dorpsstraat rijden. Dat kan zorgen voor meer verkeersveiligheid. Zij geven ook aan dat een veilige inrichting van het kruispunt Oostergouw/Dorpsstraat voor hen prioriteit heeft. Op dit moment wordt een onderzoek gestart naar het verbeteren van dit kruispunt. Hierover wordt de gemeenteraad op een later tijdstip geïnformeerd.

In de Nota van Uitgangspunten en in het vastgestelde stedenbouwkundig plan is de fietsverbinding als wenselijke verbinding opgenomen. Hierop zijn geen reacties ontvangen en ook bij de behandeling van deze stukken zijn geen insprekers geweest.

Bij de voorbereiding van de aanleg van de fietsverbinding worden omwonenden geïnformeerd en wordt met direct belanghebbenden gesproken over de aansluiting van de fietsverbinding op de Klagerstuin.

7. Financiële gevolgen
Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen voor het begrotingsresultaat.

8. Communicatie
Het college neemt na de meningvormende raadsvergadering een definitief besluit over de fietsverbinding. Dit besluit wordt gecommuniceerd via de gebruikelijke kanalen van de gemeente.

9. Realisatie
Als er dekking wordt gevonden voor de fietsverbinding wordt samen met Museumstoomtram gestart met de planvorming voor de spoorovergang.

23 APR. 2024

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris, de burgemeester